

Sähkölinjojen alustat ja vierimetsät rajoittavat maankäyttöä

11.3.2026

Sähkölinjojen alta ja vierimetsistä tulee kaatumaan puuta. Jo nyt sähkönsiirtolinjojen alla on Suomessa tuhansia maahehtaareja.

Vihreän siirtymän hankkeiden ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto edellyttää investoimista myös suuren kapasiteetin sähkönsiirtoverkkoihin. Sähkölinjojen alustojen ja vierimetsien maanomistus kohtaa uusia maankäyttöhaasteita.

Erityisesti tuuli- ja aurinkopuistoalueet edellyttävät uusien sähkönsiirtoverkkolinjojen raivaamista maaseudun maa- ja metsätalousalueille. Näin ne muuttavat ja jopa syrjäyttävät siirtoverkkojen johtokatujen alle ja sivuille jäävien maa-alueiden aikaisempaa maankäyttötapaa. Ne myös pirstovat viljelylohkoja ja pienentävät metsäkuvioita. Ne tulevat vähentämään maanomistajien viljely- ja puustopinta-alaa. Maanomistajalle tämä aiheuttaa lisää maa- ja metsälohkosuunnittelutyötä sekä eri asteisia suoria ja välillisiä tulonmenetyksiä. Siinä missä energiapistoalueilta maanomistaja saa jatkuvaa vuokratuloa, siirtolinjoista maksetaan kertaluontoinen vaatimattomampi lunastuskorvaus.

Kalistannevan tuulipuistoalueen myllyiltä tuleva sähkönsiirtolinja ylittää Kurikan Viinatien ja siirtää syntyvää sähköenergiaa Seinäjoelle (kuva: Teija Koivuniemi).

Sähkölinjojen määrä kasvaa

Uusiutuvan energian käyttö tulee lisääntymään tulevina vuosina. Taustalla ovat päästövähennystavoitteet. Sähkön tuotannon muutos kasvattaa sähkönsiirron voimajohtolinjojen rakentamistarvetta. Kun verkon rakentamispaine kasvaa ja myös kantaverkkoja täytyy laajentaa lisää. Tällöin uusia maa-alueita jää uusien sähkölinjojen alle.

Jo nykyisellään pelkästään Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla sähkölinjojen alla on Metsäkeskuksen arvion mukaan noin 3 650 hehtaaria metsämaata. Yhä lisää metsä- ja peltomaata tulee jättämään siirtoverkkojen alle. Siksi tuon alan jatkomaankäyttö ei ole ihan vähäpätöinen seikka. Yleisenä pyrkimyksenä olisi, että kaikki sähkönsiirtolinjojen alustat eivät jäisi täysin joutomaiksi, vaan ainakin osalle löydettäisiin uusia hyödyntämistapoja.

Jos sähkönsiirtoverkko halkoo metsä- tai peltomaata, muuttaa sen totuttuja maankäyttötapoja siirtoverkon vaikutusalueen läheisyydessä. Omistajakohtaset vaikutukset ovat mittakaavaltaan hyvin erilaisia. Maanomistaja voi yhä hyödyntää sähkölinjan alla olevaa maata tietyin rajoituksin. Sopeutumista ja sopeuttamista se kuitenkin usein edellyttää. Linjojen alla ei voi kasvattaa yli kolme metriä korkeaa puustoa tai muuta rakennelmaa, mutta maalle saattaa löytyä muita käyttömahdollisuuksia.

Varmista ensin turvallisuus ja ohjeet verkkoyhtiöstä

Voimalinjan alle suunnitelluista toimista tulisi ensin olla yhteydessä linjan omistavaan verkkoyhtiöön. Verkkoyhtiöltä tulee pyytää linjan alla olevan maan käytöstä risteymälausunto. Se ohjeistaa miten suunniteltu toiminta tai rakennelma voidaan toteuttaa sähkölinjan tai muun sähköverkon rakenteen risteyskohdassa. Lausunto antaa arvion turvallisuudesta sähkölinjan läheisyydessä ja ilmoittaa noudatettavat suojaetäisyydet sekä muut määräykset ja rajoitukset. Se antaa uudelle maankäytön tai rakentamisen toteutukselle vaaditut ehdot ja mahdolliset lisätoimenpiteet, joita verkkoyhtiö vaatii ennen työn aloittamista.

Lausunto on maksuton, ja sen tarkoitus on varmistaa turvallinen ja luvallinen toiminta linjan läheisyydessä.

Linjalla toimittaessa on yleisesti muistettava turvallisuustekijät. Erityisesti koneturvallisuus on huomioitava. Kaivin- tai metsäkoneen puomi ei saa osua voimajohtoihin. Voimajohdoissa kulkee korkeajännite, joka on hengenvaarallinen. Myös maan alla voi kulkea maadoituskaapeleita. Siirtolinjan turvallisuusohjeet voivat vaihdella verkkoyhtiöittäin. Siksi sähköyhtiön tulee informoida niistä jo verkon suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa.

Sähkönsiirtolinjojen alusta hyödyksi

Jokainen maa-alue on omanlainen kokonaisuutensa, eikä kaikkia johtoalueiden alle tai viereen jääviä alueita ole edes tarkoituksenmukaistakaan hyödyntää. On kuitenkin tärkeää tuoda esiin alueiden hyödyntämismahdollisuuksia ja vaihtoehtoja näiden alueiden jatkokäytöstä. Joillekin kohteille ne voivat tarjota pientä lisäarvoa ja jopa ansaintamahdollisuuksiakin. Erityisesti Metsäkeskus onkin ollut tässä asiassa aktiivinen tiedon jakaja ja esimerkin näyttäjä.

Puuvartiset kasvit

Sähkönsiirtolinjan alla voi yhä kasvattaa pensaita ja pieniä puita. Perinteistä joulukuusien viljelyä tällaisilla alueilla tehdäänkin jo jonkun verran. Vähemmän suosittua on leikkohavujen tuotanto. Se yhä koetaan hieman vieraaksi toiminnaksi ja myyntimarkkinat on itse luotava.

Marjoja tuottavien pensaiden kasvatus sopisi sähkönsiirtolinjojen alle melko luontevasti. Marjalajin valinnassa maalaji ja maaperä kertovat, millä kasvilla olisi alueella parhaat menestymisedellytykset pienin maanparannuskeinoin. Vaihtoehtoina voisivat olla mm. pensasmustikka (Vaccinium *corymbosum)*, tyrni (*Hippophae rhamnoides*), herukat (*Ribes-suku*) sekä marja-aronia (*Aronia melanocarpa*) ja marjatuomipihlaja (Amelanchier alnifolia, saskatoon). Näistä maanomistaja voi saada tuottojakin.

Etenkin syrjempänä sijaitsevissa kohteissa kannattaa varautua lintujen ja nelijalkaisten kiinnostuvan sadon antimista nopeasti. Tähän on syytä varautua jo ennakolta. Haasteeksi saattavat nousta myös maanomistajuuden ja jokaisen oikeuksien rajapinnan hämärtymisen seuraukset. Myös sähkönsiirtolinjan

alustojen sekä reunametsien kasvustot kuuluvat edelleen maaomistajalle. Aina ei kaikille ole selvää, että ilman maanomistajan lupaa edellä mainittujen tuotteiden vapaa keruu ei ole luvallista.

Lehtipuuvesakkoa ja pajua voi kasvattaa linjalla joko energiapuuksi tai biohiilen raaka-aineeksi. Kun linjoilta poistetaan usein sinne kasvavaa vesakkoa, voi vesakkoa myös jättää sopiviin kohtiin. Noin polvenkorkuiseksi raivatusta vesakkoalueesta muodostuu riistatiheikköä. Se tarjoaa ravintoa ja suojaa metsän eläimille.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen

Riistalle voi perustaa myös kiinteän ruokintapaikan tai viljellyn riistapellon. Metsästykseen ja riistanhoitoon liittyviä toimintoja voikin olla luontevaa sijoittaa johtoaukeiden yhteyteen.

Luonnon monimuotoisuutta voi ylläpitää linjojen alla monin keinoin. Lahopuut ja tekopökkelöt usein soveltuvat alueelle hyvin. Lähimetsäkuviolta voi siirtää lahopuupöllejä linjan alle. Muutoinkin lienee järkevää hyödyntää aluetta metsän monimuotoisuuden toteutusalueena, mikäli se luontevasti kytkeytyy viereisen metsäkuvion toimintoihin.

Johonkin siirtolinjakohteeseen voi sopia kosteikon perustaminen. Märkien suometsien notkopaikkoihin tällainen saattaa kehittyä ihan luontaisestikin. Maaperä voi jo entuudestaan olla vetistä ja soistunutta. Kun siirtolinjan alta sitten kaatuu varttunutta puustoa, se voi nostaa veden pintaa etenkin suometsissä. Se, miten tämä tulee kytkeytymään kansallisen ennallistamisasetuksen vettämistavoitteisiin, onkin kiintoisa sivujuonne.

Sähkönsiirtolinjan läheisyydessä voisi periaatteessa myös tarhata mehiläisiä tai laiduntaa lampaita. Tämä edellyttäisi jonkinlaista luontevaa kytkeytyneisyyttä talouskeskukseen tai muuhun asutukseen. Se miten tämä paljon tämä houkuttelisi petokantavierailuita alueella, riippuu myös alueen luontaisen petokannan tilasta ja alueen syrjäisyydestä.

Edellä esitellyissä esimerkeissä on useita vaihtoehtoja, joiden kohdalla voisi tulla pohdittavaksi erilaisten aitausratkaisujen toteuttaminen. Ratkaisun järeyteen vaikuttaa pyritäänkö aitaamaan jotain sisäpuolelle vai ulkopuolelle. Tarvitaanko riista-aita eläinten turvaksi vai vain pieni muistutus, että tästä alkaa yksityisomaisuuden haltijan alue, joka ei kuulu jokaisen oikeuksien piiriin.

Rakennetut liikuntapaikat

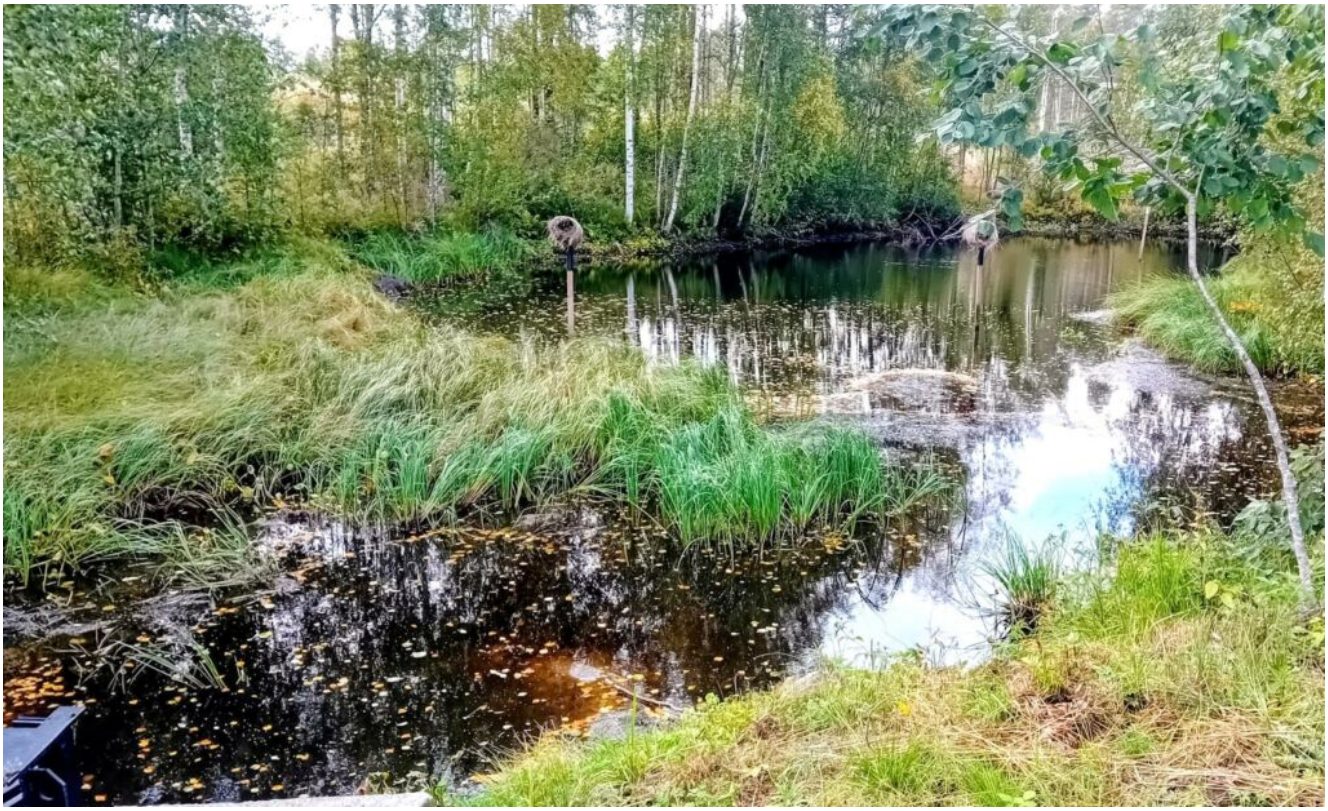
Sähkölinjan alustaa voi hyvin käyttää myös liikunnallisiin tarkoituksiin ja ulkoiluun. Avoimelle sähkölinjalle voi vetää hiihtoladun tai moottorikelkkareitin turvallisuusohjeita noudattaen. Alueelle voi toimia myös maastopyöräilyrata tai lenkkipolku.

Tällaisten alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa olisi kyseessä rakennettu vapaa-ajanviettoalue. Näin ollen sitä ei tulisikaan rinnastaa perinteisiin luontoliikunta- tai virkistyskohteisiin, joissa näkyy myös luontomatkailullisia elementtejä.

Jokainen maanomistaja päättää itse, mitä sähkönsiirtolinjojen alla tapahtuu. Päätös voi olla myös se, ettei tee

mitään muuta kuin raivaa liian suuret puut niiden kasvaessa yli kolmimetrisiksi. Myös uusia alueiden käyttömuotoja saattaa ajan saatossa realisoitua.

Jussi Laurila ja Juha Viirimäki Metsäkeskuksesta ovat perustaneet Ylistaroon sähkölinjojen alla sijoittuvan esittelypolun esimerkiksi sähkölinjojen alustojen maankäyttömahdollisuuksista. Polun varrella kasvaa mm. pensasmustikkaa, tyrniä, katajaa, joulukuusia, ja sinne on myös perustettu riistapelto ja kaivettu kosteikko. Alue on vapaassa vierailukäytössä. Sen tarkoitus on tarjota uusia maankäyttöideoita ja näyttää esimerkkejä käytännön toteutuksista.

Ylistaron sähkönsiirtolinja-alueen maankäyttöä havainnollistavalta esittelypolulta löytyy myös riistakosteikko, jonne on rakennettu sorsien luonnollista pesimäympäristöä jäljittteleviä heinäkasveilla vuorattuja putkipesiä. Kuvassa etualalla niitä seisoo kaksi kappaletta (kuva: Teija Koivuniemi).

Teija Koivuniemi
Tradenomi YAMK, agrologi AMK, AmO
Asiantuntija, TKI
SEAMK

Kirjoittaja toimii asiantuntijana ja kouluttajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa KEMMO – Kestävän maankäytön ja metsätalouden koulutuksen ja opetuksen kehittäminen Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla-hankkeessa, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Hän on maan- ja metsänomistaja.

Lähteet

Metsäkeskus. (i.a.). *Sähkölinjojen vierimetsät*

kuntoon. https://www.metsakeskus.fi/fi/hankkeet/sahkolinjojen-vierimetsat-kuntoon

Hilli, A. (2.10.2025). *Sähkölinjojen siirto metsästä tienvarteen tuo mukanaan muutoksia –tule kuulemaan lisää* (video). https://mediafiles.fi/fi/share/folder/7f8fce69-a3eb-419e-a851-fa1cc5dd543a/925?file=217667

Metsäkeskus. (21.8.2024). *Sähkölinjojen vierimetsien riskipuut kartalla.*https://storymaps.arcgis.com/stories/7ec62558886d43418ac330c93ed22a7e